

Turinys

Laiškas skaitytojui	ix
---------------------	----

I. LAISVĖS VARDAN

Žvelgiu su pavydu ir nerimu	3
Magiškasis burtažodis – demokratija	7
Laisvas žmogus, pririštas prie stulpo	16
Dirbti, laukti ir gintis	29
Nereikalingumo jausmas ir karūnų ilgesys	32
Rudeniniai pamąstymai	39
Prezidento sindromas	45

II. LITERATŪRA NAUJOJE SITUACIJOJE

Lyg kamerdineris apytuščiuose rūmuose	53
Kultūros situacija ir kūrėjo padėtis	62
Smuikininkas Gariūnų turguje	78
Mūsų literatūros depresija: simptomai, priežastys, prognozės	87
Lituanisto kryžkelės ir horizontai	104

III. AKIRATYJE KLASIKAI

Mes ir Kudirka	117
Ar skaitysime Tarulį?	127
Antanas Vaičiulaitis: „Dėsniai, kurie niekada negęsta...“	136
Liūdesio valandą prie Antano Vaičiulaičio laiškų	162
Gyvenimas ir Hamleto mįslė	176

IV. ETIUDAI APIE KRĖVĘ

Šešiasdešimt klausimų Krėvės dukrai	185
„Tu griauštiniu prabilsi – aš ilgesiu...“	207
Kančioj ir abejonėse gimstanti tiesa	231
Metafiziškasis Krėvė	266
Paskutinė Krėvės kelionė namo	284
Krėvė žvelgia nuo postamento	288

V. PENKI ROMANAI

XX amžiaus Kristus	293
Žalčio žvilgsnio šaltis ir sugestija	303
Už tamsaus lango blykčioja žaibai	317
Atminties tekstas	325
Smėlynų gaisruose, prigludus prie balto Viešpaties drabužio	331

VI. NOVELĖ: TENDENCIJOS IR KNYGOS

Žmogiškumo ir dvasingumo motyvas dabartinėje lietuvių novelėje	345
Vėlyva, bet viltinga pradžia	367
Rizikos, žodžio ir ir veiksmo prasmė	372

VII. ATSAKYMAI Į SMALSIUS KLAUSIMUS

Laisvės gundymai (Klausia <i>Pergalės</i> žurnalas)	387
Perspektyvų skirtumai (Klausia <i>Metmenų</i> žurnalas)	393
Laisvės ribos (Klausia Rimvydas Šilbajoris)	402

Kad patikčiau pats sau (Klausia Danutė Kalinauskaitė)	408
Intymus pasišnekėjimas visiems girdint (Klausia Juozas Aputis)	415
Apie knygas ir viltį (Klausia Virginija Aputienė)	430
Iš kur žodžio gyvybė (Klausia Birutė Gritėnaitė-Mikėnienė)	434
Pokalbis be temos (Klausia Donatas Valančiauskas)	438
Man tiesiog patinka būti lietuviu (Klausia <i>Akiračių</i> mėnraštis)	446
Bibliografinės pastabos	455
Pavardžių rodyklė	459